

Dünyada hansı gözəl bina, hansı bənzərsiz tikili varsa, onların hamısı insan əli, insan əməli ilə yaranmışdır. Ulu keçmişimizdən soraq verən bu tarixi abidələr həmişə insanların diqqətini özünə cəlb edir, zövqünü oxşayır. İnsan düşüncəsi və təfəkkürü ilə tikilən və yaradılan bu abidə-binalar tarixin səhifəsində əbədi olaraq qalır. Bu gün biz əsrlərcə əvvəl tikilmiş abidələrə, qalalara böyük heyrat və yüksək maraqla baxırıq. Tarixi abidələr, tikililər quruluşu, xarici görkəmi ilə diqqətimizi cəlb edir.

Müasir dövrdə də şəhərimizdə tikilmiş elə binalar var ki, onların yaxınlığından keçəndə bir anlıq da olsa, ayaq saxlayıb onun gözəlliyinə tamaşa edirik. Heydər Əliyev adına İdman Sarayı, Milli Məclisin binası, Milli Arxiv İdarəsinin və Dövlət Akademik Milli Dram Teatrının, Prezident Administrasiyasının binaları və başqa tikililər elə ilk baxışdan bənzərsizliyi ilə zöv-

nikumuna qəbul olub. Bu təhsil ocağında bilik və bacarığını daha da artırıb. Gələcəyin görkəmli memarı olacaq Tahir Abdullayev üreyində boy verən arzuların işığında 1939-cu ildə Azərbaycan Sənaye İnstitutuna qəbul olub. Bu illər ərzində memarlıq ixtisasının sir-lərinə dərinlən yiyələnib. Ali təhsilini başa vurduqdan sonra təyinatla Bakı Şəhər Soveti İc-

1940-cı ildə Tahir Abdullayevi keçmiş SSRİ Memarlar İttifaqına üzv qəbul ediblər. İşinə, əməyinə və fəaliyyətinə yüksək qiymət veriblər. Görkəmli memar 1941-1944-cü illərdə müxtəlif tikinti idarələ-

İllər bir-birini əvəz etdikcə Tahir Abdullayevə daha da məsuliyyətli vəzifələr verilir, daha mühüm işlər tapşırılır. 1951-ci ildə o, Azərbaycan SSR Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə "Azərdövlətlayihə" Dövlət Baş Layihə İnstitutuna direktor təyin olunur. Tahir Abdullayev nə az, nə çox, düz 41 il burada fəaliyyət göstərir. Bu müddət ərzində yüzlərlə yaşayış evinin, ictimai bina və qurğuların layihə müəllifi olur. Onu da qeyd edək ki, paytaxt Bakıdan başqa, ölkənin bütün şəhərlərinin baş planları, Bakı Dövlət Universiteti, Milli Elmlər Akademiyası, müxtəlif institutlar, poliklinika və xəstəxanalar, məktəb və uşaq bağçaları, yaşayış və digər çoxsaylı binaların layihələri Tahir Abdullayevin rəhbərlik etdiyi institutda hazırlanıb.

mütəxəssis kimi formalaşması işini daim diqqət mərkəzində saxlayırdı. Gənc kadrların hazırlanmasına daim qayğı göstərirdi, bunun üçün onlara hər cür şərait yaradırdı. O, ətrafına təcrübəli memar və mühəndisləri toplamışdı. Onlardan Mikayıl Hüseynov, Rasim Əliyev, Tələt Xanlarov, Şəfiqə Zeynalova, Yusif Qədimov, Nəimə Axundova, mühəndislərdən Mədət Xələfov, Eldar Məmmədov, Xalid Nəcəfov, Azad Qocamanlı və başqalarının adlarını çəkmək olar.

Onun bir-birindən dəyərli olan işləri, geniş fəaliyyəti, Azərbaycan milli memarlığının inkişafına verdiyi misilsiz töhfələr diqqətdən kənarda qalmamışdır, dövlətimiz tərəfindən layiqincə və yüksək səviyyədə qiymətləndirilmişdir. Tahir Abdullayev iki dəfə SSRİ Nazirlər Soveti tərəfindən Dövlət mükafatına layiq görülmüşdür. "Qırmızı Əmək Bayrağı", "Şərəf nişanı" ordenləri ilə təltif olunmuşdur. 1964-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Əməkdar mühəndisi, 1979-cu ildə Azərbaycan Respublikasının Əməkdar memarı, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüddçüsü adlarına layiq görülmüşdür.

Görkəmli memarın oğlu Namiq Abdullayev atasını çox sözlərlə xatırlayır: "Atam çox təvəzökar insan idi. Heç vaxt özünü başqalarından üstün tutmazdı. Peşəsini həddindən çox sevərdi. Memarlıq sənəti onun həyatının mənası idi. Hətta vəfat etdiyi gün də işdə olmuşdu. Ailədə də çox ciddi, nizamlı, intizamlı idi. İstəyirdi ki, mən də memar olum. Deyirdim ki, ata, axı mənəm bu sahədə qabiliyyətim yoxdur. Memar olmaq insandan xüsusi istedad və bacarıq tələb edir".

Yaddaşlarda istedadlı memar, səmimi və xeyirxah dost kimi qalan Tahir Abdullayev 2004-cü ildə vəfat edib. İkinci Fəxri xiyabanda torpağa tapşırılıb. Memarlıq sənətində böyük izlər qoymuş Tahir Abdullayev heç vaxt unudulmamaqcaq. Çünki onun layihələri ilə tikilən və görənləri gözəlliyi ilə heyran edən binalar görkəmli memarın yadigarları kimi ona əbədi yaşamaq haqqı qazandırılıb.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

İstedadlı memar, təvəzökar insan

qümüzü oxşayır. Adlarını çəkdiyimiz bu binaların təkcə xarici görünüşü deyil, daxili görkəmi də bənzərsizliyi ilə seçilir. Adlarını çəkdiyimiz və çəkmədiyimiz bəzi məşhur binaların müəllifi Əməkdar memar, Əməkdar mühəndis Tahir Abdullayevdir.

Bəs kim idi istedadlı memar Tahir Abdullayev? Gəlin qısaca da olsa, onun ömür yolu və fəaliyyəti ilə yaxından tanış olaq. Tahir Abdulla oğlu Abdullayev 25 avqust 1915-ci ildə Naxçıvan şəhərində dünyaya göz açıb. Atasını gənc yaşlarında vəfat etdiyinə görə ailənin dörd övladı anaları Surə xanımın himayəsi altında böyüyüb. Hələ kiçik yaşlarından bacarığı və istedadı ilə seçilən Tahir 1933-cü ildə Nəriman Nərimanov adına Sənaye Tex-

raiyə Komitəsinin Memarlıq Planlaşdırma İdarəsinə göndərilib. Tahir Abdullayev 1941-ci ilə qədər bu idarədə işləyib. İlk günlərdən bacarığı və istedadı ilə seçilib. Ona verilən tapşırıqları peşəkarlıqla yerinə yetirib. İşlədiyi layihələr rəhbərlik tərəfindən bəyənilib. Beləcə, Tahir Abdullayev addım-addım gələcək uğurlarına doğru yaxınlaşmağa başlayıb.

rində baş mühəndis vəzifəsində çalışıb. Bir-birindən dəyərli layihələr hazırlayıb. 1944-1951-ci illərdə Şəki şəhərinin baş memarı vəzifəsində çalışıb. 1946-cı ildə İkinci Dünya müharibəsində arxa cəbhədə göstərdiyi fədakarlığa görə "Qafqazın müdafiəçisi" medallına layiq görülüb.

Görkəmli memar təkcə yaradıcılıq istedadı ilə deyil, həm də yüksək təşkilatçılıq bacarığına, insanlarla işləmək qabiliyyətinə görə fərqlənirdi. Bu xüsusiyyətlərinə görə də rəhbərlik etdiyi kollektiv tərəfindən həmişə sevilirdi. Öz işinin peşəkari olan Tahir Abdullayev təqdim olunan sifarişlərin operativ şəkildə yerinə yetirilməsi üçün Sumqayıt, Naxçıvan və Gəncə şəhərlərində institutun filiallarını yaratmışdı. Bu filiallar isə regionlardakı binaların layihə-smeta sənədlərinin hazırlanmasının sürətini və keyfiyyətini xeyli artırırmışdı.

Tahir Abdullayev "Azərdövlətlayihə" İnstitutuna rəhbərlik etdiyi 41 il ərzində kadrların, xüsusilə milli kadrların hazırlanması, onların peşəkar